

2.5 Protocol Pesten

- van **pesten** is sprake als iemand herhaaldelijk en langdurig wordt blootgesteld aan negatieve handelingen door één of meerdere personen
- de negatieve handelingen zijn structureel tegen dezelfde persoon gericht
- pesten is weloverwogen en proactief, gebeurt niet per ongeluk of spontaan en ook niet als gevolg van uitlokking
- er is verschil in macht tussen de pester en gepeste
- we maken verschil tussen *pesten* en *plagen* (insteek aan het lachen maken)
- er is onderscheid tussen pesten en een conflict (verschil van mening of belang)

Een conflict is een verschil van mening of belang. Bij ruzie is sprake van fysiek of psychisch geweld.

Elk kind moet zich op school veilig en gewaardeerd kunnen voelen.

Ouders, leerlingen en team willen daarom samenwerken aan een prettige sfeer op school. Goede communicatie is daarin erg belangrijk.

De school volgt het programma van de Vreedzame School. In het programma wordt wekelijks in de lessen aandacht besteed aan de sociale vorming van de leerlingen. Het is een preventief programma waarbij leerlingen kennis opdoen en vaardigheden aanleren welke noodzakelijk zijn in een democratische samenleving.

De uitgangspunten van de Vreedzame School zijn leidend voor het voorkomen en het aanpakken van pestgedrag. Al Wafa wil dan ook een positieve, sociale gemeenschap zijn waarin sociale en morele normen ervoor zorgen dat we oog voor elkaar hebben, dat we rekening houden met elkaar, dat we allemaal verantwoordelijkheid dragen voor de gemeenschap, dat je het recht hebt jezelf te zijn en dat je de plicht hebt ervoor te zorgen dat ieder ander dat recht heeft.

Er is een anti-pest protocol aanwezig op Al Wafa.

Basisregels anti-pest protocol:

- we zorgen dat iedereen erbij hoort
- ik respecteer en help de ander
- ik luister naar de ander
- we zorgen ervoor dat iedereen zich veilig voelt en zichzelf kan zijn
- ik scheld, beledig of bedreig niemand
- we lossen conflicten zelf op
- we dragen allemaal ons steentje bij
- ik meld het als iemand wordt gepest

Groepsregels worden afgeleid van het pestprotocol. Iedere leerkracht stelt aan het begin van het jaar groepsregels op voor zijn groep. Aan de regels dient iedere leerling van de groep zich te houden.

Om de positieve sfeer in de groep te bevorderen worden er door de leerlingen samen met de leerkracht aan het begin van ieder schooljaar afspraken gemaakt over het omgaan met elkaar.

De schoolgemeenschap bestaat uit alle leerlingen, alle leerkrachten en alle ouders. De Vreedzame School streeft ernaar dat iedereen zich verbonden voelt met de mensen op school.

Het pestbeleid richt zich op twee sporen: preventief (voorkomen) en curatief (ingrijpen en oplossen).

Preventief

- zorg voor een goed pedagogisch klimaat op school en in de groep (zie visie)
- tijdens algemene informatieavonden wordt aan ouders verteld hoe met pesten wordt omgegaan.
- de leerkracht werkt aan een positieve groepsvorming, waarin met respect voor elkaars mogelijkheden en niet-mogelijkheden samenwerking wordt gestimuleerd
- in alle groepen wordt aan het begin van ieder nieuw schooljaar een pestproject behandeld.
- **elke dag** worden de gedragsregels opgefrist en zowel leerkrachten als leerlingen zien erop toe dat ze worden nageleefd

- op de speelplaats wordt actief gesurveilleerd; dat betekent in ieder geval dat de surveillant op tijd aanwezig is, daadwerkelijk ingrijpt en de gebeurtenis doorgeeft aan de groepsleerkracht
- in de groep wordt probleemgedrag besproken en met de kinderen worden afspraken gemaakt
- de leerkracht is alert op non-verbale en verbale uitlatingen die de sfeer negatief beïnvloeden en grijpt in, wanneer dat nodig is
- binnen de groepsbesprekingen wordt aandacht besteed aan de signalen van sociaal emotionele problematiek binnen de groep.
- aan de leerlingen wordt duidelijk gemaakt dat signalen van pesten doorgegeven moeten worden aan de leerkracht (dit is geen klikken!)
- personeel en leerlingen noemen leerlingen niet met een bijnaam die als kwetsend ervaren kan worden.
- personeel en leerlingen maken geen opmerkingen over kleding en/of uiterlijk die als kwetsend ervaren kunnen worden.
- inzet speciaal opgeleide mediators vreedzame school, die begeleiden bij het oplossen van een conflict tussen medeleerlingen

Actief:

de school:

- de school zorgt voor voldoende informatie over een veilig groeps- en schoolklimaat en de aanpak pesten tijdens speciale bijeenkomsten, vergaderingen en studiedagen of trainingen
- de school werkt aan een goed pestbeleid
- de school duidelijk stelling neemt en pesten afwijst
- alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor het signaleren en tegengaan van pestgedrag (herkennen = erkennen)

de gepeste:

- de leerkracht(en) spreekt met de gepeste leerling
- de leerkracht(en) probeert zicht te krijgen op de oorzaak, de omvang van het pestgedrag en de mogelijke gevolgen voor het slachtoffer
- het probleem wordt serieus genomen
- hulp bieden aan gepeste door informatie, sterke kanten benadrukken, complimenten geven of training
- de directe betrokkenen, de directie en ouders worden op de hoogte gesteld
- ouders worden betrokken bij de oplossing
- sociogram maken van de groep

de pester

- de leerkracht spreekt met de pester, confronteert hem/haar met het gedrag en maakt duidelijk dat pesten niet wordt getolereerd
- de ouders van de pester worden op de hoogte gesteld en betrokken bij de oplossing
- gevolgen voor gepeste bespreken met pester
- hulp bieden op school door trainingen en/of externe deskundigen

de groep

- bij pestgedrag wordt pesten in de groep besproken en benoemd wat de groep kan bijdragen aan verbetering om het in de toekomst te voorkomen
- aanspreken 'zwijgers', 'meelopers' en 'mee- pesters'
- inzet groepsregels en afspraken en nakomen ervan
- monitoring door gesprekken, vragenlijsten
- inzet groepstraining om positieve groepsdynamiek te creëren

de ouders

- signalen van ouders over pesten serieus nemen
- samenwerken om pesten te voorkomen

Monitoring en Borging

- het pestbeleid staat structureel een keer per jaar op de agenda van de teamvergadering.
- in de schoolgids staat in het kort vermeld hoe wij op school omgaan met pesten.
- het pestprotocol hangt zichtbaar in de klassen en in de school.
verplichte scholing van het team 1x per jaar (vanuit Vreedzame School)
- vanuit de Vreedzame School jaarlijks training leerling-mediatoren en training overblijfkraften.
- jaarlijks worden de tevredenheid leerlingen enquête Vensters PO en VISEON ingevuld door de leerlingen over welbevinden en sociale veiligheid op school
- kerndoelen burgerschapsvorming worden verweven met de lessen
- leerkrachten en ouders zijn rolmodel
- dagelijkse aandacht voor positief schoolklimaat
- gegevens worden beschikbaar gesteld aan de inspectie

Achtergrondinformatie voor leerkrachten

- in de orthotheek (Intern begeleiders) is documentatie beschikbaar voor leerkrachten m.b.t. pesten
- er zijn leskisten verkrijgbaar bij de GGD
- ondersteuning vanuit bureau Halt, Vreedzame School, enquête WMKPO, vensters PO enquête

Achtergrondinformatie voor leerlingen

- Kindertelefoon: 0800 0432 (gratis en anoniem).
Elke dag van 11.00- 21.00 uur.
- website: www.kindertelefoon.nl
Via de website kunnen leerlingen ook chatten met De Kindertelefoon

2.6 Protocol Online pesten (cyberpesten)

Online pesten speelt zich af op sociale media en internet. Bij online pesten gaat het meestal om:

- buitensluiten op sociale media
- schelden
- bedreigen en/ of afpersen
- opzettelijk virussen versturen
- verspreiden van ongewenst beeldmateriaal (foto's en filmpjes)
- hacken

Online pesten speelt zich buiten de school af, maar heeft ook impact in de school of in het klaslokaal. De leerling zal doorgaans niet zeggen dat hij/zij digitaal wordt gepest. Let goed op de volgende signalen. Zij kunnen het gevolg zijn van digitaal pesten.

- teruggetrokkenheid
- meer afwezig zijn op school
- weinig contact met andere leerlingen
- faalangst en negatief zelfbeeld
- sombere en/ of angstige indruk
- fysieke klachten
- vermagering of in een korte tijd veel aankomen
- over zich heen laten lopen

Let op! Er kunnen veel oorzaken zijn voor deze signalen. Ga er dus niet direct vanuit dat er sprake is van digitaal pesten. Neem de signalen altijd serieus en leg deze neer waar ze horen!

De gevolgen van digitaal pesten kan bij het slachtoffer o.a. leiden tot:

- angst om naar school te gaan

- verminderd gevoel van veiligheid op school
- gevoel dat iedereen tegen je is.
- schaamte
- faalangst
- depressie
- fysieke problemen
- pogingen tot verminking of zelfdoding
- wantrouwen mensen in algemeen

Preventief

- neem de klacht altijd serieus en meldt deze bij de directie
- kijk of de signalen worden herkend en probeer de oorzaak te achterhalen
- investeren in Mediawijsheid
- bespreek school- en klassenregels en maak afspraken over hoe je online met elkaar omgaat
- bied hulp aan waar ze terecht kunnen bij ongewenst onlinegedrag (advies: zorg voor bewijsmateriaal, zoals screenshots, chats, mails)

Actief

- neem de klacht van de leerling serieus en ga altijd in gesprek met de leerling, blij doorvragen
- toon empathie (geen verwijten)
- geef de tip om de pester te blokkeren en te verwijderen wanneer het om pesten via WhatsApp gaat maar laat de leerling eerst deze gesprekken uitprinten, die hij/zij heeft gevoerd met de pester (bewijsmateriaal)
- spoor de dader(s) op en ga met hen in gesprek, wijs op de gevolgen voor het slachtoffer en de gevolgen voor de pester
- maak duidelijk dat de leerling zich schuldig maakt aan een ernstig feit en dat dit in sommige gevallen zelfs strafbaar is en er dan strafrechtelijke consequenties kunnen volgen
- wanneer de pester onbekend is, bewaar de gesprekken en print ze uit, let op aanwijzingen in de gesprekken, praat in de groep hierover of maak gebruik van systeembeheer
- neem contact op met de ouders over mogelijke signalen, geef informatie over signalen
- vertel ouders/verzorgers dat het niet hun schuld is geef aan welke maatregelen zij kunnen nemen. Belangrijke informatie waar iedereen terecht kan:

- Het gratis telefoonnummer 0800-5010 (voorheen de onderwijstelefoon)
- Kindertelefoon: 0800-0432
- www.pestweb.nl. Zij zijn ook per telefoon te bereiken: 0800- 2828280 of mobiel 0900-2828280 elke schooldag van 13.00- tot 15.00 uur
- www.mijnkindonline.nl
- Helpwanted.nl (online seksueel geweld of ongevraagd ontvangen/ verspreiden van beelden)

- Anti-pestcoördinator: Margot Ligteringen, email: m.ligteringen@elamalscholen.nl
- Contact en vertrouwenspersoon: Chiquita Ristie, email: c.ristie@elamalscholen.nl
Mimoun Akboua, email: m.akboua@elamalscholen.nl

Ga (wanneer mogelijk) een driegesprek aan.

Dader en slachtoffer moeten hiertoe bereid zijn en de betrokken persoon vanuit school acht dit verantwoord. In dit gesprek is het belangrijk dat:

- er wordt ruimte geboden aan de leerlingen om hun verhaal te doen volgens de regels van de Vreedzame School
- de pester wordt geconfronteerd met gepeste leerling die hem/haar heeft gepest en ervaart de impact van het pesten bij slachtoffer
- er is ruimte, zodat de leerlingen het kunnen bijleggen
- duidelijke afspraken voor beide leerlingen over hoe met elkaar omgegaan wordt (beide omschrijven de afspraken)

- stel de ouders op de hoogte van het verloop van het gesprek, zodat ze hun kinderen kunnen aanspreken en steunen

Monitoring

- ga na of het online pesten is gestopt
- blijf de leerlingen goed volgen
- vraag in een veilige omgeving hoe het gaat met de leerlingen
- blijf in gesprek met de ouders van gepeste en pester
- het algemene protocol van pesten geldt ook voor online pesten.